

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9Co/97/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2109206662
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Barcajová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2109206662.5

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci žalobkyne: G. X., nar.XX.XX.XXXX, bytom D. - P. XXX, v konaní zastúpená advokátom JUDr. Roman Cibulka, Hlavná 13, Trnava, proti žalovaným: 1. T. Q., nar.XX.XX.XXXX, A. O. XX, S., 2. H. J., nar.XX.XX.XXXX, Q. XXX, 3. D. W., nar.XX.XX.XXXX, A. O. XXXX/X, S., v konaní zastúpené advokátom Mgr. Peter Odehnal, Trnava Hlavná 42, o určenie existencie vecného bremena, na odvolanie žalovaných proti rozsudku Okresného súdu Trnava č.k. 36C/141/2009-400 zo dňa 22. januára 2014 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa z r u š u j e a v e c v r a c i a súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa určil, že nehnuteľnosť zapísaná na LV č. XXX pre okres Trnava, obec D., kat. úz. D., označená ako parcela registra „C“ parc. č. 2128/2 - záhrady o výmere 1089 m² je v rozsahu vyznačenom v geometrickom pláne Ing. U. L. č. 4/2009, vyhotovenom dňa 2.2.2009, úradne overenom Správou katastra Trnava pod č. 103/2009, ktorý je súčasťou rozsudku, červeným trojuholníkom ohraničenom spojnicami lomových bodov 2 - 3 - 13 - 2 o celkovej výmere 61 m² zaťažená vecným bremenom, spočívajúcim v povinnosti vlastníkov tohto pozemku trpieť cez tento pozemok v uvedenom rozsahu prechod peši, motorovým vozidlom a nákladným vozidlom na pozemok - parcelu registra „C“ označenú ako parc. č. 2128/1 - zastavené plochy a nádvoria o výmere 1250 m² evidovanú na LV č. XX pre k.ú. D.. Žalovaným v 1., 2. a 3. rade uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 232 eur za zaplatený súdny poplatok a vo výške 1.046,37 eura, do rúk právneho zástupcu žalobkyne a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Z vykonaného dokazovania mal súd prvého stupňa preukázané, že nielen právni predchodcovia žalobkyne jej rodičia Y. a Y. X., ale aj ich právni predchodcovia rodina P., od ktorých parc. č. 2128/1 spolu s rodinným domom na nej stojacom v roku 1967 odkúpili, využívali dlhodobo nespevnenú cestu, ktorej časť zasahuje do parc. č. 2128/2 ako prístupovú cestu k parc. č. 2128/1. Z výpovede Y. X., ale najmä z bezprostredných svedeckých výpovedí U. L., G. H. a M. S. pred súdom na pojednávaní bolo preukázané, že prístupová cesta končiaca na parc. č. 2128/1 nebola považovaná za cestu, ktorá by zasahovala v časti do pozemku žalovaných. Všetci zainteresovaní sa domnievali, boli presvedčení, že cesta je voľne prístupná a nepatrí ani sčasti do spoluvlastníctva žalovaných. Y. a Y. X. nadobudli nehnuteľnosti - rodinný dom s pozemkami na základe kúpnej zmluvy v roku 1967 od pôvodných vlastníkov rodiny P., ktorí mali zabezpečený bezproblémový vstup, prechod do nehnuteľnosti cez časť parc. č. 2128/2. To bol na strane Y. a Y. X. dôvod, prečo si mysleli, že im právo na bezproblémový vstup do nehnuteľnosti na ich pozemok parc. č. 2128/1 patrí. Nebyť tejto skutočnosti, nebolo by možné pôvodne jednu nehnuteľnosť rozdeliť na dve samostatné, ak by totiž nemali každá samostatný vstup, nemohli by samostatne existovať. V užívaní tejto prístupovej cesty nikto nikomu nebránil. Predmetná cesta bola vytvorená právnymi predchodcami účastníkov, pretože parc. č. 2128 tvorila pôvodne jeden celok a v roku 1941 bola rozdelená na dve samostatné parcely č. 2128/1 a č. 2128/2. Pôvodní majitelia Y. P. a manželka C., rodená W. odpredali novovytvorenú parcelu 2128/2 H. H., rodenej Q., čím z pôvodne jednej parcely vznikli dve samostatné

nehnutelnosti a to každá aj so samostatným vstupom. Ak by si pôvodní vlastníci Y. P. a manželka C. takto mali znemožniť vstupovať dovedy na nedelenú parcelu, prečo by ju rozdeľovali, ak by na ňu nemohli vstupovať, resp. jej rozdelenie by vôbec nebolo možné. Od tejto doby vedie cesta bezo zmeny. Súd má zato, že právni predchodcovia žalobkyne so zreteľom na všetky okolnosti boli v dobrej viere (boli dobromyseľní), že im patrí právo prechodu cez časť parc. č. 2128/1, nakoľko toto právo bolo dlhodobé a čo je treba zdôrazniť nerušene využívané. Žalované ani ich právny predchodca, ich otec si v minulosti žiadnym spôsobom neuplatňovali vlastnícke právo k tejto časti parc. č. 2128/2, ba naopak, z ich konaní bolo možné navonok vyvodiť, že k tejto časti parc. č. 2128/2 tvoriacej časť prístupovej cesty sa neviaže žiadne ich právo, nakoľko samé rešpektovali zaužívaný stav, stav a polohu prístupovej cesty, keď oplotili svoj pozemok v tejto časti hranice tým spôsobom, že postavený múrik je súbežný s prístupovou cestou a nezasahuje do nej. Postavený múrik rešpektuje zaužívaný stav a vstup na parc. č. 2128/1. Je evidentné, že samé žalované resp. ich právny predchodca dlhodobo po nadobudnutí nehnuteľností v 70-rokoch nemali vedomosť o tom, že parc. č. 2128/2 zasahuje v nepatrnej časti 60 m² až do prístupovej cesty vedúcej k parc. č. 2128/1 a až keď to zistili neskorším zameraním, tak začali rodičom žalobkyne brániť vstupe na parc. č. 2128/1. Z vykonaného dokazovania, či už z výpovedí, stanoviska znalca (č.l. 139 spisu) ako aj z fotodokumentácie, geometrického plánu, potvrdenia obecného úradu D. bolo preukázané, že žalobkyňa inú možnosť vstupu a prístupu na parc. č. 2128/1 nemá a jediným možným riešením je prechod už od počiatku existujúci, ktorý v časti zasahuje do parc. č. 2128/1 po pôvodnej ceste vytvorenej ešte v čase rozdelenia parc. č. 2128 na dve samostatné parcely. Existencia možnosti žiadnych iných vstupov motorovým vozidlom na parc. 2128/1 nebola v konaní hodnoverne preukázaná, pričom je zrejme že to nedovoľuje okolie a hranica parc. č. 2128/1 tvoriacu s časťou les (svah), potok, lúku a pozemok parc. č. 2128/2 cez ktorý jediný po pôvodnej ceste je možný bežný a spôsobilý prístup motorovým vozidlom na parc. č. 2128/1 (viď fotodokumentácia č.l. 10, 40-44, 247 spisu). Ide o lesnú cestu, ktorá končí pri vstupnej bráne parc. č. 2128/1 a táto slúži v závere (a v časti zasahujúcej do parc. č. 2128/2) len užívateľom parc. č. 2128/1 a to za účelom prístupu na nehnuteľnosť, teda neslúži návštevníkom lesa. Aj z uvedeného dôvodu mali užívatelia parc. č. 2128/1 evidentne presvedčenie, že vstupujú na cestu, ktorá bola v časti zasahujúcej do parc. č. 2128/2 vybudovaná len pre nich a slúži len pre ich vstup do ich nehnuteľnosti. K žalovanými predloženým písomným čestným vyhláseniam (č.l. 357-368) súd uviedol, že tieto nepreukazujú, že by žalobkyňa resp. jej právni predchodcovia mali a využívali motorovými vozidlami iný vstup na pozemok ako súčasný, alebo že by to okolie pozemku umožňovalo. Z prehlásení je možné vyvodiť, že v minulosti ponad pozemok rodiny X. (po jeho hranici smerom od lesa) mohol viesť chodník pre peších (turistov), ktorý viedol cez lúky až do obce D.. Z prehlásení ale ďalej vyplýva, že už ani tento chodník pre peších, ktorý tu mal byť v dávnej minulosti využívaný, nie je v súčasnosti usporiadaný v takom stave, aby bol za týmto účelom využívaný a to viac nemôže takáto lesná komunikácia pre peších slúžiť ako prístupová cesta na pozemok rodiny X. a na prístup a prejazd motorovými vozidlami. Navyše je zrejme, že čestné prehlásenia urobili osoby, ktoré majú pozitívny vzťah k rodine žalovaných (napr. u nich vypomáhali brigádnicky - U. M., B. M., P. U.). Preto aj predmetné písomné čestné vyhlásenia súd prvého stupňa vyhodnotil ako menej dôveryhodné. Z vykonaného dokazovania mal tak preukázané splnenie všetkých podmienok vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu spočívajúcom v obmedzení spoluvlastníckeho práva žalovaných k parc. č. 2128/2 tým, že sú povinné strpieť v nevyhnutnom rozsahu prechod peši, motorovým vozidlom a nákladným vozidlom na pozemok parcelu č. 2128/1. Právo prechodu nikto v minulosti nespochybňoval. Dlhodobým a dobromyseľným výkonom práva došlo zo zákona k vzniku vecného bremena vydržaním. Súd prvého stupňa mal zato, že uvedené vecné bremeno je svojim spôsobom primerané a neobmedzuje nad mieru primeranú žalované vo využívaní parc. č. 2128/1. Zmyslom daného práva prechodu je možnosť žalobkyne vstupovať do svojej nehnuteľnosti po rokmi používanej ceste, ktorá zabezpečovala vstup do jej nehnuteľnosti. Právo prechodu cez časť parc. č. 2128/2 je nevyhnutné, aby sa prostredníctvom prechodu po tejto časti žalobkyňa dostala na svoju nehnuteľnosť, ktorej je vlastníkom. Pokiaľ by nehnuteľnosť parc. č. 2128/1 nemala samostatný vstup, cez ktorý sa možno do nehnuteľnosti dostať, táto by stratila hospodársky, ekonomický, vlastnícky a funkčný zmysel, ktorý nadobudla jej pôvodným rozdelením. O náhrade trov konania súd rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 OSP, v spojení s § 11 ods.1 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z. tak, že procesne plne úspešnej žalobkyňi priznal plnú náhradu trov konania v sume 232 eur za zaplatený súdny poplatok (za návrh na začatie konania vo veci samej, návrh na nariadenie predbežného opatrenia a odvolanie vo veci samej) ako aj trovy právneho zastupovania vo výške 1.046,37 eura proti procesne neúspešným žalovaným.

Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa včas podali odvolanie obe žalované. Namietali, že súd prvého stupňa prijal nesprávny záver, že žalobkyňa a jej právni predchodcovia boli dobromyseľní v tom, že im právo prechodu a prejazdu cez pozemok žalovaných patrí. Vykonaným dokazovaním však bolo

preukázané, že neboli oprávnenými držiteľmi a preto neboli splnené podmienky na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Zotrávajú na svojom tvrdení, že prístupová cesta v minulosti viedla cez pozemok parc. č. 2136, ktorý je lesným pozemkom vo vlastníctve štátnych lesov. Túto skutočnosť potvrdili svedkovia U. M., B. M., P. U.. Z vyjadrení právneho predchodcu žalobkyne Y. X. vyplýva, že prístupová cesta je lesnou cestou, právny predchodca žalobkyne teda nemal vedomosť, že na svoj pozemok vchádza aj cez pozemok žalovaných parc. č. 2128/2, naopak myslel si, že ide o lesnú cestu patriacu štátnym lesom a v minulosti grófovi F. ako vlastníčkovi lesov. Aj svedkovia U. L., G. H. a M. S. uviedli, že cesta patrí štátnym lesom. Z hľadiska skutkového je potom nesporné, že lesná cesta, ktorá slúži na prízjazd aj k pozemku žalovaných parc. č. 2128/2 je umiestnená na parc. č. 2136, ktorý je vlastníctvom SR - Lesy Slovenskej republiky š.p., preto si svedkovia aj právny predchodca žalobkyne mysleli, že chodia po štátnej ceste. Žalobkyňa a jej právni predchodcovia nemohli byť dobromyseľní v tom, že im patrí právo prechodu po pozemku žalovaných. Žalobkyňa a jej právni predchodcovia doposiaľ neuviedli žiadny dôvod (domnelý právny titul), od ktorého by odvodzovali svoje právo prechodu cez pozemok žalovaných. Medzi základné okolnosti svedčiace o oprávnenosti držby práva zodpovedajúceho vecnému bremenu patrí aj okolnosť, či držiteľovi svedčí aj nejaký oprávnený nadobúdaci titul. Subjektívny pocit držiteľa, ktorý právo prechodu odvodzuje od domnienky, že prechádza po ceste, ktorá je lesným pozemkom patriacim štátnym lesom, nemôže svedčiť o dobromyseľnosti nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vo vzťahu k pozemku žalovaných. Samotný dlhodobý výkon práva prechodu nevytvorí nič o oprávnenosti, resp. neoprávnenosti držby. Dlhodobý výkon práva je okolnosť, ktorou môže byť preukazované iba uplynutie vydržacej lehoty, pričom dobromyseľnosť držiteľa je potrebné skúmať vo vzťahu k celej lehote, ktorú žalobkyňa uvádza. Uviedli tiež, že stavebné umiestnenie múru neznamená rešpektovanie vstupu na pozemok žalobkyne, ale múr je postavený v polohe, v ktorej sa nachádza, z dôvodu, aby počas stavebných prác mohli autá stáť na ich pozemku, nakoľko na lesnej ceste - lesnom pozemku autá stáť nesmú, táto slúži len na prejazd. Opakovane uviedli, že žalobkyňa má aj iný prístup na pozemok ako je prechod cez ich pozemok. K tejto okolnosti navrhovali obhliadku na mieste samom, pričom tento dôkaz súdom vykonaný nebol. Žalované sa nestotožnili s hodnotením čestných prehlásení svedkov U. M., B. M. a P. U., o ktorých súd uviedol, že sú menej vierohodné, nakoľko svedkovia majú pozitívny vzťah k rodine žalovaných. Na takéto spochybňovanie svedkov nie sú žiadne dôvody. Vyjadrenia svedkov majú význam pre určenie plynutia vydržacej lehoty, pretože ak právni predchodcovia využívali na vstup na svoj pozemok pôvodnú lesnú cestu, ktorá v minulosti nezasahovala na pozemok žalovaných, nie je splnená zákonná podmienka nerušeného výkonu práva po dobu 10 rokov. Vzhľadom na tieto dôvody žiadali žalované o zmenu napadnutého rozsudku tak, že návrh sa zamietne a žalovaným súd prizná náhradu trov prvostupňového aj odvolacieho konania.

K odvolaniam žalovaných sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá uviedla, že odvolanie považuje za nedôvodné a navrhuje, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil a priznal jej náhradu trov konania. Jej právni predchodcovia nadobudli nehnuteľnosť na základe kúpnej zmluvy v roku 1967 od pôvodných vlastníkov, ktorí mali mať zabezpečený bezproblémový vstup do nehnuteľnosti, a táto skutočnosť predstavovala dôvod, prečo si títo mysleli, že im právo na bezproblémový vstup na ich pozemok patrí a teda predstavovala právny titul oprávnenej držby. Z uvedených dôvodov boli jej právni predchodcovia oprávnené v domnení, že prízjazdová cesta nebola verejnou cestou a slúžila výlučne im ako vlastníkom pozemku. Právny titul, o ktorý treba oprieť vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu právny predchodcami žalobkyne, sa týka skutkového omylu v otázke vlastníctva časti parcely žalovaných, ktorá zasahuje do predmetnej prístupovej cesty, ktorú je žalobkyňa oprávnená užívať. Tento omyl je objektívne ospravedliteľný a prispeli k nemu i žalované, keď múr na ich pozemku vybudovali rešpektujúc existujúcu cestu. V predmetnej veci ide v podstate o obdobu prípadov, kedy dochádza k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním na základe tzv. priplotenia, pretože aj v tomto prípade bola časť pozemku žalovaných dlhodobo v dobrej viere využívaná s tým, že táto patrí k pozemku, cez ktorý žalobkyňa ako aj jej právni predchodcovia majú a mali právo prejazdu.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP), po zistení, že odvolanie podal včas účastník konania (§ 201, 204 OSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 202 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa (§ 212 ods. 1 a 2 OSP) v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania, prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je potrebné zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie vydal pomerom hlasov

3:0, t.j. jednomyseľne (§ 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z.z. v znení neskorších zmien a doplnení).

V predmetnej veci súd prvého stupňa už raz rozhodol a to rozsudkom č.k. 36C/141/2009-255 zo dňa 12.10.2011 tak, že návrh zamietol preto, že na strane žalobcov neexistuje právny dôvod, ako žalobcovia požadované právo nadobudli, nie je preukázané, že im svedčí oprávnený nadobúdaci titul. Subjektívny pocit žalobcov ako držiteľov, že im právo prechodu patrí, nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak tento nie je vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosť držby práva. Pokiaľ sa uspokojili iba s dlhodobou zaužívaním stavom voľného prechodu cez časť sporného pozemku, pričom táto okolnosť nebola uvedená v zmluve o prevode nehnuteľností a nadobúdatelia sa o existencii takéhoto práva nepresvedčili, bez zmluvy o prevode nehnuteľností to nemôže byť so zreteľom ku všetkým okolnostiam postačujúce k dobrej viere, že im toto právo prislúcha, že im toto patrí. Pokiaľ sa právo prechodu doposiaľ realizovalo, bolo to bez právneho titulu, ktorý tým spochybňuje dobromyseľnosť žalobcov.

Odvolací súd tento rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Záver súdu prvého stupňa považuje za predčasný, nakoľko žalobcovia nadobudli nehnuteľnosti - rodinný dom s pozemkami na základe kúpnej zmluvy v roku 1967 od pôvodných vlastníkov, ktorí mali mať zabezpečený bezproblémový vstup do nehnuteľnosti (pritom pravdepodobne používali prechod cez sporný pozemok). To bol na strane žalobcov dôvod, prečo si mysleli, že im právo na bezproblémový vstup do nehnuteľnosti na ich pozemok patrí, nebyť tejto skutočnosti, nebolo by možné pôvodne jednu nehnuteľnosť rozdeliť na dve samostatné, ak by totiž nemali každá samostatný vstup, nemohli by samostatne existovať. V užívaní tejto prístupovej cesty nikto nikomu nebránil, naopak, ani samotní odporcovia nevedeli o tom, že by sa ich pozemok nachádzal na chodníku tvoriacom vstup - prechod k nehnuteľnosti žalobcov, ktorý bol všetkými osobami vstupujúcimi na nehnuteľnosť žalobcov užívaný dovtedy, než odporcovia túto skutočnosť zistili a takéto jej užívanie znemožnili (zakázali). Svedčí o tom aj vybudovaný betónový plot, ktorý rešpektuje vstup žalobcov na ich pozemok. Odvolací súd považoval za potrebné doplniť dokazovanie a od oboch procesných strán si vyžiadať podklady, na základe ktorých nadobudli vlastníctvo k ich nehnuteľnostiam a vysporiadať sa tak aj so stavom vstupu na nehnuteľnosť žalobcov. Tiež uviedol, že najmenej od vyhotovenia geometrického plánu a rozdelenia nehnuteľnosti na dve samostatné parcely geometrickým plánom v roku 1941 sa zrejme vytvorila vstupná príjazdová cesta, po ktorej bolo možné vstupovať na parcelu č. 2128/1 a táto sa zrejme užívala až dovtedy, než odporcovia nezačali v jej užívaní navrhovateľom brániť. Či ide o pôvodnú cestu alebo či medzičasom došlo k jej zmene a prečo, bude potrebné v konaní objasniť.

Podľa § 221 ods. 1 písm. h) OSP súd rozhodnutie zruší, len ak súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.

Súd prvého stupňa však nerešpektoval názor odvolacieho súdu a nedoplnil dokazovanie v smere naznačenom odvolacím súdom. Odvolací súd tak musí opätovne konštatovať, že súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav a vec nesprávne právne posúdil, čo spôsobilo, že jeho rozhodnutie v danej veci je predčasné.

Oprávnenie zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť aj vydržaním. Predpokladom tohto spôsobu nadobudnutia je nepretržitý výkon práva po dobu najmenej desať rokov za súčasného splnenia ďalších podmienok - oprávnenej držby a spôsobilého predmetu vydržania.

Sporné pozemky parc. č. 2128/1 a č. 2128/2 (pričom vlastníci prvého by mali byť oprávnenými z práva prechodu cez druhý pozemok) vznikli v roku 1941 rozdelením pôvodnej parcely 2128, ktorej vlastníckmi boli Y. a C. P., ktorí si ponechali parc. č. 2128/1 (a neskôr ju predali právnym predchodcom žalobkyne) a parcelu č. 2128/2 predali H. H. (neskôr sa jej vlastníckmi stali žalovaní).

Vzhľadom na túto skutočnosť bolo potrebné, aby podmienky vydržania skúmal súd prvého stupňa u jednotlivých právnych predchodcov žalobkyne podľa v tom období platnej a účinnej právnej úpravy týkajúcej sa vydržania práva vecného bremena.

Podľa uhorského obyčajového práva platného na území SR v období od tvrdeného počiatku vydržania v roku 1941 do obdobia nadobudnutia účinnosti stredného občianskeho zákonníka bolo možné

vydržať služobnosť (zodpovedajúcu dnes používanému právnomu inštitútu práva vecného bremena) za podmienok, že sa určité užívacie oprávnenie vykonávalo pokojne po dobu 32 rokov, poctivosť držby sa predpokladala a odporca musel preukazovať, že držiteľia nie sú poctiví (cit. Fajnor, Záturecký: Nástin súkromného práva platného na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi).

Podľa prechodných ustanovení stredného občianskeho zákonníka formulovanými v ust. § 562 sa ustanoveniami tohto zákona spravujú i právne pomery vzniknuté pred 1. januárom 1951. Podľa ust. § 566 sa lehota, ktorá začala bežať pred 1. januárom 1951 skončí, ak tento zákon určuje kratšiu lehotu, najneskoršie uplynutím tejto kratšej lehoty, počítanej odo dňa 1. januára 1951, čo platí aj o vydržacej dobe. Nakoľko stredný občiansky zákonník určuje kratšiu vydržaciu lehotu, táto lehota mohla najskôr uplynúť dňom 1. januára 1961, pričom však podmienky vydržania bolo potrebné posudzovať podľa tohto občianskeho zákonníka.

Podľa § 115 až 118 zákona č. 141/1950 Zb. - Občiansky zákonník, vydržaním možno nadobudnúť vlastnícke právo, ak nejde o nescudziteľné veci, ktoré sú v socialistickom vlastníctve. Vlastnícke právo k hnutelnej veci nadobudne, kto ju drží oprávnene (§ 145) a nepretržite tri roky; ak ide o nehnuteľnú vec, je potrebná vydržacia doba desaťročná. Kto nadobudne oprávnenú držbu od oprávneného držiteľa, môže si započítať vydržaciu dobu predchodcu. O behu vydržacej doby platia primerane tie isté zásady, aké platia o behu premlčacej doby. Ustanovenia o vydržaní vlastníckeho práva platia obdobne o vydržaní iných vecných práv.

Občiansky zákonník č. 40/1964 Z.z. nadobudnutie vlastníckeho práva, resp. práva vecného bremena vydržaním nepoznal, znovuzavedený ako spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva bol až od 01.01.1992.

Podľa § 134 Občianskeho zákonníka oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutelnosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

V danej veci z hľadiska splnenia podmienok vydržania vecného práva je spornou otázkou oprávnenosti držby.

Oprávnená držba spravila spočíva na skutkovom omyle, keď sa oprávnený držiteľ domnieva, že bol napr. urobený právny úkon, hoci tomu tak nebolo, alebo naopak o určitej skutočnosti, ktorá má za následok neplatnosť právneho úkonu, či inak bráni vzniku práva, nemá vedomosť.

Odvolací súd v súvislosti s úvahou o dobrej viere pre účely osvedčenia práva svedčiaceho dobromyseľným držiteľom poukazuje na ustálenú judikatúru týkajúcu sa výkladu tohto ustanovenia, podľa ktorej je potrebné hodnotiť objektívne, vychádza sa z toho, ako by vec bola posúdená pri zachovaní obvyklej opatrnosti, ktorú možno od každého požadovať. Okolnosti a z nich vyplývajúce právne dôsledky uchopenia držby je treba skúmať u každého držiteľa zvlášť. Je pravdou, že nedostatok dobrej viery predchodcu nemusí vylučovať dobrú vieru ďalšieho držiteľa (napr. ak poručiteľ nebol so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu vec alebo právo patrí, nevylučuje to dobrú vieru dediča). Samotná skutočnosť, že niekto koná spôsobom zodpovedajúcim obsahu vecného bremena prechádzať cez pozemok nemôže viesť k záveru o oprávnenej držbe zodpovedajúcej vecnému bremenu aj preto, že cez cudziu nehnuteľnosť je možné prechádzať na základe rôznych právnych titulov. Tu je možné použiť aj odkaz na konštantnú judikatúru Najvyššieho súdu ČR pri posúdení toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu vec alebo právo patrí, z ktorej vyplýva, že nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa, dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať i k okolnostiam, za ktorých vôbec mohlo vecné právo vzniknúť, teda i k právnomu dôvodu (titulu), ktorý by mohol mať za následok vznik práva (2 Cdon 1178/96, 22 Cdo 1398/2000). Rovnako tak rozhodnutie NS SR sp. zn. 5 Cdo 260/2008 uvádza, že dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z hľadiska, či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol domnelý právny dôvod (titulus putativus), teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu takýto právny titul svedčí.

Ak sa nadobúdateľ nehnuteľností uspokojí len s ústnym tvrdením prevodcu, že s vlastníctvom nehnuteľnosti je spojené právo zodpovedajúce vecnému bremenu, pričom táto okolnosť nie je uvedená v zmluve o prevode nehnuteľnosti a nadobúdateľ sa o existencii tohto práva nepresvedčí, nemôže byť so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu toto právo patrí, pretože pri normálnej opatrnosti, ktorú možno od neho požadovať, by si existenciu tohto práva, príp. právneho titulu, ktorý mal za následok jeho vznik overil (NS ČR sp.zn. 2 Cdon 431/96).

Odvolací súd tu poukazuje na rozsudok NS ČR sp. zn. 22 Cdo 721/2002, podľa ktorého ak sa niekto uchopí držby vecného práva nehnuteľnosti na základe ústnej zmluvy, nemôže byť so zreteľom ku všetkým okolnostiam dobromyseľný, že je vlastníkom veci, a to ani v prípade ak je presvedčený, že takáto zmluva k nadobudnutiu vlastníctva k nehnuteľnosti postačuje. Držba vecného práva k nehnuteľnosti, ktorá sa opiera o takúto zmluvu, nemôže viesť k vydržaniu. Ak totiž niekto hodlá činiť právny úkon, podľa ktorého má byť zaviazaný nielen on sám, ale všetci jeho nasledujúci vlastníci a užívatelia nehnuteľnosti, musí si byť pri zachovaní obvyklej opatrnosti vedomý toho, že takéto následky ústna dohoda nemôže mať. Cez cudzí pozemok je možné prechádzať na základe rôznych právnych dôvodov; okrem vecného práva môže ísť napríklad o záväzkový vzťah, môže ísť o výprosu (vlastník pozemku prechádzanie iných osôb cez pozemok trpí, bez toho, aby k tomuto prechádzaniu vzniklo nejaké právo), alebo môže ísť o užívanie cudzieho pozemku ako účelovej komunikácie. Skutočnosť, že sa niekto chová spôsobom, ktorý naplňuje možný obsah práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (napr. prechádza cez cudzí pozemok) ešte neznamená, že je držiteľom vecného práva. Predpokladom držby a vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je oprávnená držba tohto práva; držiteľ musí byť teda so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 595/2001).

Súd prvého stupňa po zrušení svojho predošlého rozhodnutia odvolacím súdom, rozhodol úplne opačne a návrhu žalobkyne vyhovel. Svoje rozhodnutie založil na závere, že právni predchodcovia žalobkyne nadobudli predmetné nehnuteľnosti kúpou v roku 1967 od pôvodných vlastníkov rodiny P., ktorí mali zabezpečený bezproblémový vstup, prechod do nehnuteľnosti cez časť parc. č. 2128/2, preto si mysleli, že im právo na bezproblémový vstup do nehnuteľnosti na ich pozemok parc. č. 2128/1 patrí. Nebyť tejto skutočnosti, nebolo by možné pôvodne jednu nehnuteľnosť rozdeliť na dve samostatné, ak by totiž nemali každá samostatný vstup, nemohli by samostatne existovať. V užívaní tejto prístupovej cesty nikto nikomu nebránil. Tomu však odporuje tiež uvedený záver súdu prvého stupňa, ktorý vyvodil zo svedeckých výpovedí pôvodného navrhovateľa Y. X. a svedkov, že všetci zainteresovaní sa domnievali, boli presvedčení, že cesta je voľne prístupná, nepatrí ani sčasti do spoluvlastníctva žalovaných.

Vzhľadom na vyššie uvedený konštantný právny názor vyplývajúci zo slovenskej a českej judikatúry sa súd prvého stupňa mal zaoberať otázkou, či právni predchodcovia žalobkyne mohli byť so zreteľom na okolnosti prípadu dobromyseľní, že im právo prechodu patrí. Ak súd prvého stupňa považoval za preukázané, že všetci si mysleli, že prechádzajú po ceste, ktorá patrí štátnym lesovi, a nie právnym predchodcom žalovaných, mal sa zaoberať otázkou, či sa nejaký domnelý právny titul vzniku vecného bremena viaže aspoň na pozemok parc. č. 2136, ktorý bol v tom čase vo vlastníctve štátnych lesov (toho času SR - Lesy SR š.p.). Za takýchto okolností by potom mohli byť naplnené podmienky vzniku práva vecného bremena podobné vzniku vlastníckeho práva tzv. priplotením, ako načrtla žalobkyňa vo svojom vyjadrení k odvolaniu. Pri tzv. priplotení sa dobromyseľnosť vlastníka odvíja od toho, že vlastník vlastní určitú nehnuteľnosť na základe právneho titulu (napr. kúpnej zmluvy), avšak v skutočnosti má oplotenú väčšiu časť pozemku, ako by mu podľa kúpnej zmluvy mala patriť, o čom však vzhľadom na okolnosti nevie a nemôže vedieť. Pri splnení nerušenej držby 10 rokov, môže takto vydržaním nadobudnúť vlastnícke právo k „priplotenej“ časti pozemku. Obdobne tak pri práve vecného bremena, ak by vlastníkom pozemku A mal právo prechodu cez pozemok B (príp. bol vzhľadom ku všetkým okolnostiam dobromyseľný, že má právo prechodu cez pozemok B), a v skutočnosti by viac ako 10 rokov nerušene prechádzal cez pozemok C, pričom by si myslel, že uskutočňuje svoje právo prechodu cez pozemok B, mohol by právo prechodu cez pozemok C vydržať.

Z doposiaľ zisteného skutkového stavu však nesporné vyplýva len tá skutočnosť, že pozemky parc. č. 2128/1 a č. 2128/2 vznikli v roku 1941 rozdelením pôvodnej parcely 2128, ktorej vlastníkami boli Y. a C. P., ktorí si ponechali parc. č. 2128/1 (a neskôr ju predali právnym predchodcom žalobkyne) a parcelu č. 2128/2 predali H. H. (neskôr ju predala právnym predchodcom žalovaných). Súd prvého stupňa mal teda žiadať o predloženie všetkých nadobúdacích zmlúv (tak ako uviedol odvolací súd vo svojom

zrušujúcom rozhodnutí) a to už od roku 1941, z ktorých by bolo možné ustáliť skutkový stav v danej veci. Súd nemá doposiaľ zistené, či v nadobúdacej zmluve z roku 1941, ktorou právni predchodcovia žalovaných nadobudli vlastníctvo k parc. č. 2128/2 od manželov P. bolo dojednané aj vecné bremeno, resp. či sa tam nachádza zmienka o prechádzaní na pozemok manželov P. na základe iného dôvodu ako je právo vecného bremena alebo či táto okolnosť bola opomenutá. Rovnako tak súd prvého stupňa nedostatočne skúmal geometrický plán, ktorým bola pôvodná parcela rozdelená na dve časti a neporovnal ho s terajším stavom a ani nezistil, či cesta aj pôvodne bola presne na tom istom mieste ako je teraz, príp. či medzičasom došlo čo i len k malej zmene. Namiesto toho súd prvého stupňa prebral hypotézy odvolacieho súdu o možnom vzniku daného stavu bez toho, aby mal tieto hypotézy skutkovo podložené a nevykonal v daných otázkach žiadne nové dokazovanie.

Súd prvého stupňa teda v ďalšom konaní doplní dokazovanie v tom smere, že zistí, či u niektorého z právnych predchodcov žalobkyne (od roku 1941) existuje domnelý právny titul, na základe ktorého by bolo možné konštatovať oprávnenosť držby práva vecného bremena prechodu a prejazdu v zmysle právnej úpravy účinnej v tom ktorom čase.

Na základe uvedených právnych záverov odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa ust. § 221 ods. 1 písm. h) OSP zrušil, pretože súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav a vec nesprávne právne posúdil, a podľa ods. 2 citovaného ustanovenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí vo veci samej súd prvého stupňa rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (ust. § 224 ods. 3 OSP).

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.